

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacztor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délfen.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „Közlöny”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 20-kán 1862.

(D) A vasut érdekében a vidékekről eddig vett leveleink mindazon örvendetes hírt hozzák, hogy hazánkfiak ama fontos kérdésre nézve ezen szempillantások döntő fontosságát belátják, s az anyagi érdek mindenkit illető hatásánál fogva a kötelességérzet népünk legalsóbb rétegeiben is fölébreszthető. Reményleni lehet, hogy a gazdag pénzt, földjét; a szegény karját, közös lelkesedéssel fogja felajánlani a végett, hogy Erdélyre nézve az életkérdés központi vasut vonal kivihető legyen, és ha az ajánlatok kellő mérvben tétetnek, remélni lehet, hogy csakugyan néhány év alatt Erdély szívé a vasut metszeni árt.

És mekkora változást fog ez anyagi sorsunkban felidézni?

Gazdászat és műipar terén minden igyekezetünket zsibbasztja az, hogy nincs piacunk. Gabonánk, marhánk, nincs soha arányosított ára, hullámzik az a terméshez s az időjárás befolyása alatt álló közlekedési utak sorsához, s legkivált a belső pénzforgalomhoz képest, melyhez egyedül van mérve minden kelendőség. Mekkora fog változni a helyzet, midőn a gyors közlekedés által a világpiac nyílik meg előttünk, ha csak azt elgondoljuk, hogy például a málélsztból Nápoly milliókat vesz be Konstantinápolyból, míg nálunk a tengeri gyakran pottom áron kél el; holott a dunaifejedelemségekből felénk irányuló vasut által csaknem orrunk előtt lesz a Feketetenger és kelet piacai?

De hová foghat emelkedni marhatenyésztésünk, dohány-, gyapjú-, selyemtermelésünk, hová azon műiparterméskönyvek értéke, melyek most csak vadonczon tenyésznek gazdag bérceinken; hová érceink s minden ásványaink becse, melyeket oly gazdagon rejt fölkeresetlenül hazánk földje?

Egy központon átvonuló vasut, Erdély anyagi fölébredésének kérdése. Más szint fog pár évtized alatt váltani ez ország, mihelyt látni fogja a szorgalom kellő eredményeit, mihelyt tapasztalni fogja, hogy a természet oly gazdag kincsei vannak a föld termékenységében elrejtve, melyekért a világpiacokan nem kimélik a pénzt.

Ha tehát egy vasut életbe vágó fontosságát észleljük, csak természetesnek kell találnunk, ha hazánk minden honpolgára a töle kitelhető áldozattal járul kivitelének utsközlésére. A kivitel pedig ezen hozzájárulástól függ. Ha látni fogják a tökepengeszek, hogy ezen vonal építése az ország ingyen áldozataival tetemesen könnyítve van, egyszersmind felfogják azt is, hogy oly ország, mely a vasut szükségét ennyire érzi, egyszersmind bir azon productiv anyagokkal, melyek a leendő vasutnak forgalmi cikkekül fognak szolgálni; ha érzi egy ország, hogy szüksége van neki egy utra, van egyszersmind ezen szükségesség érzetének anyagi tárgya; ha kell az ut, azért kell az, mert van az országnak a mit azon jobbra balra küldözzen. Tehát a részvétnek még ezen erkölcsi jelentősége is ott áll a figyelmes vállalkozók előtt.

Két oldalról indult meg a mozgalom a végett, hogy Erdély polgárai e fontos kérdés megoldását anyagi ajánlataik által eszközöljék.

Mindjárt a mint Erdélyre nézve mindkét vonal engedélyezve lön, a kolozsvári iparkamara felszólítást nyomatott és küldözött szét a hatóságokhoz, melynek alapján a vasutra teendő ajánlatok beszedessenek. Ezen felszólítás eredményéről tudósításaink örvendetesen hangzanak; s az kezdi már hazánk vidékein aratni remélt eredményét.

A másik szándék az, hogy a vasutbizottmány elnökségétől kormányi felhatalmazás mellett szálljanak ki vidékenként, megyénként kijelölt egyének, kik a teendő ajánlatokat számba vegyék. E célra már pár hét előtt a megbizandók névsora rendbe szedettet. A továbbiakról nem értesültünk ugyan, de remélni lehet, hogy a közönség megközelítésére minden lehető út meg lesz kísértve, dacára annak, hogy a megyei élet folyama megszűnvn, azon szerencsésebb organumot nem birhatjuk, melylyel a népre hatni, s közkérdéseket legcélszerűbben megoldani lehet.

Elmondottuk már s csak ismételtük, hogy e szempillantás felette fontos, melyben ha Erdély önmegtagadásával is áldozatképességét ki nem fejténé, attól lehetne tartani, hogy egy középponti vasutvonalról évtizedekre, sőt tán évszázadokra elűttenék, s a remények helyett, melyek most szívünket kecsgethetik, a késő bánat s örök elszigeteltség maradna osztályrészünkül.

A haza egész értelmisége felfogja a pillanatok horderejét, s fog hatni arra, hogy az összes nép megértse, miszerint mindnyájunk egyéni jobb sorsának életkérdéséről van itt szó, s miután általában természetű ország vagyunk, a leggazdagabb, mint legszegényebb sorsához képest egyiránt nyer a vasut által, s egyiránt bukik, ha vasutunk nem lesz.

És midőn ugy sincs egyébbel elfoglalva az értelmiség, tehet-e hasznosabb s fontosabb szolgálatot a közérdeknek, mint hogyha a közelében eső népet fölvilágosítja a vasut kérdésének horderejéről s fölleskíti, hogy a töle teltető áldozatok egész mértékével járuljon ezen nagy kérdés megoldásához?

Az alkalom nem hiányzik már az ajánlatok beadására. Az iparkamara felszólítása az ország minden hatóságaihoz eljutott. A bizottmány elnökségének kiküldöttjei is alkalmasint kiszállanak s bejárják az országot, mind a két közvetítő egy célra hozza össze a kivívhatott eredményt, szépen mindenki ahoz járulhat ajánlatával, a melyiket közelébe találja, s a kinél azt gyorsabban teheti.

Sietve kell pedig cselekedni, mert emlékezhetnek olvasóink a kereskedelmi-miniszternek gróf Toldalagihoz tett átiratára. September hava van kitűzve a pénz előteremtésére. Külföldön utaznak már hazánkfiak a pénz kiserzése, a tökepengeszek megnyerése végett, s mennyire fogná könnyíteni ezeknek alkudozásait, ha kimondhatnák a vállalkozni szándékozóknak, hogy im Erdély felajánlta ingyen a tért az egész vasutvonalra; felajánlta az építési eszközök nagy részét, s felajánlott ennyi s ennyi millió ingyen napszámot!

Kétségtelen, hogy ha Erdély megteszi a magáét, a kolozsvár-brassói vasutvonal létesülni fog.

Ajánlat a vasutra.

Bodola, aug. 21-én 1862.

A „Kolozsvári Közlöny” 121-ik számából olvasva gróf Mikes Benedek ő méltósága nagyszerű ajánlatát a kolozsvár-brassói vonalra, sietek én is becses lapját igénybe venni és tudatni, hogy a mi vidékünkben is megértette a nép, hogy „a kolozsvár-brassói vasut ügy dolgában életkérdés forog fenn”, s a kereskedelmi és iparkamarától kapott felszólításra a következő ajánlatot tette: Bodola ajánlott 1200 napszámot; Nyén: 1200 napszámot, 50 öl követ és 40 szekér fát; Márkos: 500 napszámot; Bodza: 500 napszámot, 50 öl követ.

Ezen helységek határain keresztül viendő vasuthoz helyet, valamint a mit birtokos urak, ugy az említett helységek is ingyen adandják által. Ha más, a mieinknél gazdagabb és miveltebb községek is ily buzgón karolnák fel e fontos ügyet, bizonyára az üdvös kolozsvár-brassói vasut létrejönne, mire segéljen minnyájunkat a mindenható!

G. A.

M. Várhely, aug. 10-én 1862.

A zselléri s más hátralék szolgálmanysok felvételi rendje.

(Folytatása és vége.)

II. Kérdés: Ki van első itelethozásra jogosítva, a hátralék tartozások fennebbi módon tisztázott kérdéseiben?

Felelet: A december 4-ki 1858-beli 229. fennebb idézett császári rendelmény 8, 9, 11. 13, 14 és 15-ik §§. szerint, minden egyes fennebb a hátralék szolgálmanysok mennyisége, azoknak árak és fizetési határidejek meghatározása felett a Kreismant, most a tisztség határoz első bíróságilag, még pedig köteles határozatában ügyelni arra, hogy ha a 13-ik §. szerint, a jog, a követelés nem ismeretett el, ideiglenesen itéljen, (in provisorialwege zu erkennen); köteles ügyelni arra, hogy a kötelezett a szabályszerű három évi, hat egyenlő részlet fizetése által egész vagy onát el ne veszítse, s maga és családja létele határozott veszedelmeztesítésnek (entschiedene Gefährdung) kinevetessék, ha ki kell hogy terjedjen a szolgálmanysok mennyiségére, azoknak árakra, és a fizetési határidőkre, ki kell mondatni a határozatban a pénzbeli, még pedig az urbéri nyiltparancs 24-ik §-ában meghatározott árak, (14-ik §) le kell vonódni az urbéri nyiltparancs

27-ik § értelmében az egész hátralék összev 1/6-ának, és nem szabad sem a béke, sem a határozatban a feleket arra kötelezni, hogy egyik fizetési idő meg nem tartásáért, elveszítse az addig tett fizetéseket, hanem a hanyag fizető kötelezettség az elmulasztott fizetési napon kezdve törvényes késedelmi kamatokat megfizetni. (10-ik §).

III. Kérd.: Mikor van helye a Bezirks-Amtokhoz való kérés beadásnak, és a Kreismantok vagy tisztség általi határozathozásnak?

Felelet.: Akkor, a midőn semminemű itélet nincsen az illető kérdés felett, vagy az urbéri bíróságok, s más hivatalok által hozott itéletek az urbéri nyiltparancs 16, 17, 18, 19, 21, 24, 27 és 29. §§. ellenére, elmulasztották itéleteikben, s határozataikban tisztázabozni és meghatározni a szolgálmanysok mennyiségét, árát, és a fizetési határidőket meghatározását.

IV. Kérd.: Mi módon és ki által történik a Kreismant, vagy most a tisztség által hozandó ily módú határozatok kihirdetése, s mik az ezen eljárás körüli hivatalos teendők?

Felelet.: A fennebbi módon hozott határozat, a Bezirks-Amt által írásban kézbesítettik a jogosítottnak, a kötelezeteknek, ha a jogosított elutasítottik a falusi előjáró által, tudtára adandó, ha a kötelezettek pedig fizetésre köteleztetnek, minden fizetésre kötelezettnek egy példánya a hivatalos határozatnak, egy Bezirks-Amti hivatalnak által, lakások helyén a falusi előjáró jelenlétében felolvastatik, és érthetően megmagyaráztatik; megkérdéztetnek, hogy mely pontokra nézve tartják magukat megterhelve, s mely pontok ellen kívánnak folyamodni, most a felsőleges királyi főkörmányszékhez, s egyszersmind megmagyarázandó és megmondandó, hogy folyamodásaikat a különbbeni ezen jognak elvesztése terhe alatt (bei sonstiger Unzulässigkeit derselben unmittelbar bei der publication etc.) a kihirdetésekor a határozatnak tartoznak bejelenteni, s hogy azt szóval, vagy írásban a Bezirks-Amt-hoz beadhatják a szabály szerű 14 nap alatt, a melynek be nem adása esetében is, csak egyedül a hirdetési bejelentés alapján, minden peres iratok a politikai országos főhatóságnak elhatározás végett előfognak terjesztetni.

Ezen egész eljárásról és hirdetésről jegyzőkönyv veendő fel, beleírva abba minden egyes mozzanatait e hivatalos műveletnek; aláíratik e kihirdetési jegyzőkönyv, a hivatalos személyen kívül, a falusi előjáró és a kötelezettek által, a kik ha megtagadnak, az aláírás megtagadása hivatalosan bizonyítandó. (16-ik §).

V. Kérd.: Hova történik a folyamodás a Kreismant, avagy tisztség határozata ellen, s hány folyamodásnak van helye?

Felelet.: A tisztség azon határozata ellen, melylyel három évi, hat egyenlő részletbeni szabályszerű fizetésen kívül, hosszabb és több határidőket határoz, joga van a jogosítottnak, nemcsak az országos politikai főhatósághoz, most királyi főkörmányszék, hanem a belügyi minisztériumhoz, most erdélyi főkorlátnokshoz is folyamodhatni. (15-ik §).

Mind a jogosított, mind a kötelezettek folyamodhatnak a fennebbi kérdésen kívül az országos főhatósághoz, most királyi főkörmányszék (16-ik §), s ha ez az első hatóság, tisztség, avagy Kreisbehörde határozatát meg nem erősítette (wenn der Ausspruch der Kreisbehörde nicht bestätigt wird), folyamodhatnak a belügyminisztériumhoz, most az erdélyi főkorlátnokshoz (18-ik §).

A határozat kihirdetésére nézve állanak a IV-ik kérdésre tett feleletben megirt szabályok, azon hozzáadással, hogy a 17-ik § értelmében a felsőbb határozat annak kézbesítendő, a kit a folyamodók ennek elfogadására kineveztek, vagy ha ezt nem tették volna, az első folyamodónak, s hogy minden egyes folyamodónak kérésére felsőbb határozat kivonatai kézbesítettetnek (17-ik §), s hogy a 19. § értelmében a jogosítottak minden előrelévő bejelentés nélkül is, a szabályszerű 14 nap alatt, folyamodásaikat írásban avagy szóval beadhatják a Bezirks-Amt-hoz, s ha bejelentődött ezen részről, de be nem adattak a folyamodási okok, ugy is az illő felsőbb helyre elhatározás végett felküldetnek a peres iratok.

Megjegyzés. E felelet alapján kitűnik az, hogy azon esetet kivéve, melylyel a jogosított a fizetési határidők meghosszabbítása ellen folyamodik, minden más esetekben, ha az országos főhatóság a tisztség határozatát megerősíti és helyben hagyja, tovább és feljebb való semmi folyamodásnak nincs helye, s következik csak a végrehajtás.

VI. Kérd.: Hova kell beadni a végrehajtási kérelmet, s mik állanak annak segédelmél?

Felelet.: A 20-ik § értelmében minden a fennebbiek szerint jogerőre emelkedett határozatok elégtételbe vételére, írás-avagy szóval előterjesztendő kérelmei a jogosítottaknak beadhatók a Bezirks-Amtokhoz is, (welches auch bei dem betreffenden Bezirks-Amt angebracht werden kann), de a Kreisbehörde, vagy is most tisztség adja ki, mint első hatóság a végrehajtási határozatot, még pedig az april 20-ki 1854-beli, a politikai hivatalok rendelkezésére állított kényszerítő segédesszközök szükségességétbeni alkalmazhatása mellett.

Megjegyzés. E §-ból kitűnik, hogy nem éppen szükség a Bezirks-Amt-hoz adni be a végrehajtási kérelmet, hanem a mi tanácsosabb és rövidebb ut is, be lehet a be is kell a Kreisbehörde, vagy most tisztséghez.

Ezek szerint röviden előadám, mit tartalmaz a december 4-iki császári rendelmény; himutattam annak czélszerű

zöldágakkal körülvett oltár emelkedett s a katonaságtól körülveve szorosan csak hivatalos polgári egyének jelenlétében tartott a mise, melynek végével a lövések után megnyiták a reform egyház aiját, és néha már a szokásos módon a reggeli isteni tisztelet alkalmával itt az alkalmoszerű könyörgés megtörtént, mindazonáltal felsőbb szóbeli parancs következtében ismét istentisztelet rögtönzöttet, a szokott hivatalos testületek, s egy néhány polgári egyén jelenlétében.

A boltok közül egy kettő be volt zárva. Délután fényes ebéd, melyen a polgári osztályt képviselték: a főbíró, jegyző, kapitány és Kézdiszék királybírája. Ebéd után ezéllövés, melyen az első lövést a város érdemes alkotmányosan megválasztott s a provisoriumban is megmaradt főbírája t. Szabó Dániel ur volt szerencsés tenni; ezélt az igaz, hogy nem talált, de se baj máskor jobban fog lőni. Lövés után itt a mezőn fényes oszona, este fényes bevonulás a városba, a katonaság által hozott kezdet a fényes katonai bál, melyen a polgári hölgy koszoruból csak is az alkirálybíró t. Vizi István ur leányai anyjok kíséretében voltak szerencsések jelenlehetni.

Ojtozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Értesítés a szülőknél! A kitűnő nőnevelő Karacs Teréz három osztályt magánnevelője a közepetűzba 518 számú házhoz van átvéve. A tanítást itt e hó 1-én kezdette meg. Az érdekelteket mindig szívesen látja iskolája megtekintése végett, s egyszersmind tanintézete nyomtatott programjával is minden illetőknek szolgálni kész.

— A „Herm. Zeitung“ a minap megátadta a „Hivatalos értesítő“t, hogy bizonyos postaiügyi hirdmény benne csak is magyarul jelent meg. Erre postaigazgató Gervay ur kijelenti, hogy ugyanazon hirdmény németül a „Siebenbürger Botba“ küldetett meg. Erre a „Herm. Ztg.“ következő észrevételt teszi: „Midőn mi a postaigazgató ur főnebbi czikkét átveszük, örvendünk constálva láthatni, hogy a kérdéses hirdmény német nyelven is, habár egymás lapban közhírré tettett. Csak azon körülmény, miszerint tapasztalásból tudjuk, hogy az összes hivatalos hirdményeket Erdélyben az „Erdélyi hivatalos értesítőbe“ akarják centralisálni, sőt a létező hírlapok hátrányára, melyeknek existenciája ezen hirdményekre volt számítva (?) már centralisáltak is, volt oka annak, hogy a „Sieb. Bot“ értesítőjére kevésbé figyelmeztünk. Azonban még mindig áll az, hogy a krasznai postahivatal felállításának román nyelven is ki nem hirdtetett. — Részünkről ezen észrevételhez csatoljuk, hogy az valóban anomalia, a mivel a postaigazgató ur menti a kérdést, s azt hisszük a kormányban vagy az a teendője, hogy minden nemzetiség létező lapjában hirdtessen, vagy ha egy hirdményi orgánt létesített, abban kell kizárólag kijönni minden hivatalos hirdménynek. Miután pedig a közönséget nem lehet arra kötelezni, hogy egy orgánra, mely hirdetésnél egyebet nem tartalmaz, előfizessen, s miután e szerint előfizetési uton a „Hivatalos értesítő“ szét nem terjedhet, s kötelező hirdményeikről senkit így felelőssé tenni nem lehet: úgy hisszük a kormány teendője lenne, hogy orgánumát minden közönségnek küldesse meg, hogy hirdményei így köztudatra jussanak. — Ennyit megjegyezni tartozunk a közönség irányában, hol lehetnek egyesek, kik eddigaliter idéztettek a nélkül, hogy az ily idézés valaha tudomásunkra jussan. Általában pedig ezen ügyet egyik adatal mutatjuk fel annak, mennyi észrevételre s költségre szolgáltat okot ha egy országnak nincs egy kormány nyelve.

— K.-Vásárhelyről írják, hogy az elfogott deákok folyó hó 17-én már el voltak bocsátva, szabadon folytathaták utjukat. Az elbocsátás Kolozsvárról jött távstírgöny következtében történt. — Nem hagyhatom említetlen, hogy két száz tanár annyi részvétet és vonalmat tanusított az ifjúk iránt, hogy a mint Brassóba értek legott, hogy megadták, kezességükre a börtönből kivették és Brassóban szabadon járhattak azok kezességén, s azon feltét alatt hogy el nem szöknek míg ügyük el nem láttatik. Dicséretre méltó ezen idegen ajku tanároktól.

— Gernyeszeg helységéből értesítenek, hogy ott a holyagos himlő kitűtött s mintegy 10 gyermeket vitt áldozatul annak következtében, hogy az elmúlt rendszer alatt négy éven át soha ottan himlőt nem oltottak be. Hogy ezen nagy rendtelenség hogyan történhetett azon regime alatt, melynél a nagy vesztegetést legalább a közigazgatás erélyével szeretik menteni? azt meg nem foghatjuk; azonban akár hogy történt, a jelenlegi közigazgatásnak erélyes lépést kell tenni ez igen fontos kérdésben, sietve meg kell győződnie azon szomorú esemény valódiságáról s felírást intézni a guberniumhoz, hogy kellő összeget applicáljon a végett, hogy seborvosok szálljanak ki s a beoltást mind azokon vigyék véghez nagyobbakon kisebbeken, kiken az véghez nem vitették.

— A királyi táblán az eskünek a törvényes nyelven le nem tételeért elbírhatta Román, miután a tábla eljárását a kormányzók is helybenhagyta, folyamodott az udvarhoz. Kormányzó ő nmlta a mint várni lehetett, ezen agitatori szerepre vállalkozott bíró fizetését ügye ellátásáig felfüggesztette. Kérdésen kívül az udvartól is csak annyit várhat mint máshonnan, miután ily kérdésekben nem az egyesek szeszélye, hanem a törvény vagy rendelet vezeti a kormányt. Azon urak a Bach rendszer alatt difficultás nélkül tették le a német esküt. Vajjon nem ugyanazon uralkodó állítja vissza a régi dicasteriumot, régi esküformákkal. A ki bíró vagy tisztviselő akar lenni, az nem lehet agitator.

— A „Sürgöny“ írja: Ó császári királyi Apostoli Felsége szent István országunk első királyja napján a magyar földhitebank felállítását legkegyelmesebben helybenhagyni méltóztatott.

— Bécsi lapok szerint a minisztertanácsban a Vojvodina kérdése forgott volna szönyegen, s ott Forgács grófot, ki az ország törvényes integritását védte, Rechberg gróf is támogatá, ellenben Nádasdy gróf — nem támogatá.

— A tiszai vasut-társulat igazgatósága a kereskedelmi miniszteriumhoz azon kérelemmel fordult, enged-

tessék meg, hogy vasuti személyzete azon része, mely a közönséggel közvetlenül közlekedik, magyar egyenruhát viselhesen. A kereskedelmi miniszterium — mint a „P. L.“ értesít — e kérelem teljesítését megtagadta. Ajánljuk a „Donan Ztg.“ figyelmébe.

— Az erdélyi szászoknak több hét óta Bécsben levő küldöttsége végre hazájába utazni készült, miután — egy bécsi jelentés szerint — azon megnyugtató meggyőződést nyerte, hogy azon politikai és közigazgatási kívánatok, melyeket képvisel, a teljesítésre meg vannak érve. A „Pr. Z.“ egy levelezője különben megjegyzi, hogy valamint Erdély, úgy a Vojvodina ügyében nem hozhatunk mindaddig határozott végzéseket, míg az államminiszter Ischlből vissza nem tér, hol egészségét lényegesen megerősíté. A hét végével várják visszajöttét, s akkor — az említett jelentés szerint — mindkét kérdés befejeztetnek. (?)

— Temesvárott hétfőn esti 10 óra tájban meteor jelentkezett, mely néhány másodpercig világolva, fénykőben oszlott fel menyőrgésszerű robaj kíséretében. E meteor háromszor oly nagy volt mint az első rendű csillag s oly fényes, hogy tőle 4—5 percig az egész város meg volt világítva. Szétpattanása után heves éjszaki szél keletkezett.

— Hogy az ipartermesztésművek minő emelkedő jólétet árasztanak valamely államra, annak igen világos adatait látnak az északamerikai gyapottermelés statisztikájából. A „Le National“ című belga lapban olvassuk, hogy Londonban közlebről nagy gyűlés volt, melyben a gyapot termeléséről értekeztek Angliában, mely gyári állam most az amerikai háborúnak alkalmából igen élénken éri, hogy e részben mily függésben áll Amerikától. A gyűlés elnöke M. Cleatham érdekes adatokat mondott el a gyűlésnek az amerikai gyapottermeléséről. Az ottani gyapottermelés értéke 1860-ban ezer millió frankra ment. 1860 végén Amerika évi gyapot termelést 4,675,000 bálla számítottak, mely az összes világ e nembeli termelésének 85 százalékát tette. Brasilia természet 103,300, Egyiptom 135,000, Nyugat-India 4,800, Kelet-India 600,000 báll gyapotot. A fogyasztás 4,856,800 báll. Ebből Anglia 52, a continentalis népek 32, Amerika 16 báll dolgozik fel. Angliában azonban annyi főnyógyár van, hogy évenként öt millió bállt feldolgozhatna. Amerika ezen nagy gyapottermeléséhez 75 év alatt jutott el. 1785-ben hoztak ki onnan legelőbb gyapotot s az egész összeg tett 5 bállt, a mit Liverpoolba hoztak volt. Két év múlva már 100,000 bállt szállítottak ki, s fenebb láttuk hová emelkedett 1860-ig? — Ugy emlékszünk Magyarországon is akarnak kísérletet tenni a gyapot termelésével. Meglehet, hogy melegebb vidékeink sikerülne, s mekkora eredményt hozhatna az az ország felvirágzására.

— Lapunkban felhívás történt gazdatiszti ajánlkozás végett. Miután alkalmas vállalkozó már találkozt, ezen felhívás elenyészettnek tekinthető, mit a hozzánk tett kérdézőkérdekre ezennel végeles válaszul adhatunk.

— (o. a.) B. Gy. kereskedő, körül írtuk volt, hogy öngyilkosságot akart magán elkövetni, mit lapunkban hibából „orgyilkosságnak“ szedtek ki — jó egészségnek örvend. Az eseménykor nem a mint írtuk, a kórházba, hanem saját szállására vitették.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, aug. 21. A „Constitutionnel“ az ismeretes római távstírgönyt meghazudtolva kijelenti, hogy felesleges azt mondani, hogy a pápának nincs oka bűntől félni, míg a francia csapatok Rómában vannak. A mi pedig a pápa jelenlegi államterületének biztosítását illeti, ez ellenkezik azon politikával, melyet Lavalette Rómában képvisel.

A császár augusztus 18-án másod ízben fogadta Pepoli marquist, kinek magas állása dacára nem kis nehézségekkel kellett küzdenie, hogy e szerencséhez juthasson. Az olasz miniszter tehát igen elővigyázó volt, s egyelőre semmi határozott ajánlattal sem lépett elő. Csak általánosságban állította fel azon elvet, hogy a római kérdés megoldására valaminek történnie kell. Megkérdéztetvén, mily eszközt tart az olasz kormány legcélszerűbbnek arra, hogy a római kérdés megoldassék, azt felelte Pepoli, hogy erre a legjobb eszköz, ha Garibaldi Róma falain a francia zászló mellett az olaszt is lobogni látja. Garibaldi ekkor őrizkedni fogna saját királyának zászlója ellen kezdeni valamit. Pepoli azonban semmi siltet sem aratott ajánlatával, s azon parancs, hogy a római helyőrség két ezreddel megszorításassék, csakugyan kiadatott. A francia kormány most meg van győződve, hogy Garibaldi Anglia beszélté reá vállalatára. Azon félélem, hogy Olaszország az orosz-francia szövetséghez csatlakozhatnék a keleti kérdésben, birta rá Angliát, hogy az új királyságnak saját kebelében is dolgot adjon.

Madridból érkezett tudósítások szerint a királyné nagyon fel van ingerülve a császárnak Concha tábornok elfogadása alkalmával mondott kiméletlen szavaiért. A tábornok utasítva van, hogy a mexikói ügyre vonatkozó minden közlést kerüljön ki s adja tudtára Thouvenel urnak, hogy a madridi kormány folyvást azon állásponthoz ragaszkodik, melyet Angolországgal közös visszalépéssel alkalmával megállapítottak.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 21. A hivatalos lap szerint Siellia ostromállapotba helyeztetett. Cugia egy kiáltványa jelenti, hogy ő, miután Garibaldi nyílt lázadóvá lett, fegyveres csapatok és zajos gyülekezések ellen erőszakkal fog fellépni. A sajtószabadság felfüggesztetett; a turini kamrák elnapoltattak.

Ha e táviratilag közölt hír való, úgy azon tudósítások, melyek a kormány és organumai által pengetni kezdett szelidebb hurokról, sőt még folyvást a turini s párisi kabinetek és Garibaldi közt létező titkos egyetértésről szólnak, most már természetesen elvesztették minden jelentőségüket. A koczka Olaszország sorsa felett elyolva vetre. Azonban az olasz föld egész területéről jövő, s idő-, hely- és pártkülönbség nélkül csodálatosan őszhangzó tudósítások az igaztatlanságot olyakra emelkedetnek rajzolják, hogy a kormánynak elkésést szigora alkalmasint éppen azt fogja előidézni, a mit megakadályozni szándékszik — polgárháborút.

Palermoból ugyanis azt írják, hogy ott szó sem lehet többé pártszellemről, mintán ifjú és öreg, szegény és gazdag, kivétel nélkül Garibaldi mellé nyilatkozott. Roppant lelkesültség ez, melyet tagadni, vagy félreismereni nem lehet. Itt-ott jajgat ugyan egy anya, de a legtöbb büszkének mutatkozik, s maga küldi fiát Garibaldihoz. Gyermekek szoknek meg a növeldeklből, s a nemzetiség, s a Garibaldi ellen indított katonaság hozzá pártolnak át. A sziget belsejében őzpontosított hadsereg számát 12,000-re teszik. Garibaldi így nyilatkozott a hozzá érkezett követhet: „Ugy látszik azt hiszitek, hogy én sütétben tapogatózom, de én jól tudom mit teszek, s ti később igazságot fogtok nekem adni.“ Garibaldi sem pénzben, sem hadiszerekben szükségét nem szenved; a hőség és itt-ott fegyver szüke, az egyetlen baj, mivel küzdenie kell.

Az „Unita ital.“ úgy értesül, hogy a kormány igen rossz tudósításokat kapott Siciliából. Cugia tábornok nem tartja lehetségesnek Garibaldi és önkényesei lefegyverzését. Ez utóbbiak száma aug. 14-ig több mint 14,000-re szaporodott. A sziget összes népessége, s minden községi képviselők Garibaldival tartanak. Több Garibaldi-tiszti Calabriába ment, melynek hegyei közt egy második forradalmi sereg alakul.

Nápolyból oly hírek érkeztek, melyek szerint Garibaldinak csak mutatni kell magát a száraz földhöz, hogy a helyzetnek ura legyen. Nápolyban aug. 15-én nagy tüntetés volt „Eljen Garibaldi és Victor Emanuel a capitolium!“ kiáltásokkal. Lamarmora kiáltványait a nép mind leszaggatta a falakról, s e tüntetések rohama által elragadtatva a nemzetiség 8- és 11-ik legioja, mely a rablók elleni hadjáratban igen vitézül viselte magát, Garibaldi mellé nyilatkozott. Lamarmora ennek következtében az említett nemzetőrsapatokat feloszlatta, de e rendszabálynak is csak azaz eredménye lön, hogy a 3-, 5-, 6-, 7- és 9-ik nemzetőri legioi tisztjei is kijelentették, hogy semminemű körülmények közt nem fognak Garibaldi ellen menni. A magyar legiot át tették Piemontba, nehogy átpártoljon Garibaldihoz. Hir szerint, a kebelében elharapított egyenletlenség miatt lefegyverezték.

Cugianak Garibaldi ellen tett intézkedései eddigelő igen szerencsétlenül tőttek ki. Így történt a többek közt, hogy egy osztály, melynek szabadesapatokat kellett volna elfogni, tévedésből egy csapat utesinál munkát fogott el, a Garibaldi számára egy amerikai hajón szállított fegyvereket ellenben szabadon bocsátotta. Tévedésből engedték meg Nallo ezredesnek is a kiszállást Palermoban, s helyette egy másik utast küldtek vissza Genába.

Midőn Garibaldi Pietrapezian és Borzafrancán át Castro Giovannaba 6000 önkéntessel bevonult, rendkívüli elragadtatással fogadták. Kormányi vagy katonai tekintélyeknek hire pora sem volt. A helyhatóság és egyházi előjáróság eleje mentek ünnepélyes elfogadására, mire ő a tanácssházba ment, melynek erkélyéről izgató beszédet tartott az összesereglett néphez, melyet ezen szavakkal végzett: „Tekintések tükrötnének azon vitézeket, kik engem követnek. Láttok köztötök többeket, meg ugyszólván serdülő korban, mint azon hősök sarját, a kik elősiettek Olaszország legnemesebb részének megszabadításra, mely még nyomor rabslolgaság nyomása alatt nyög. Vegyetek tőlük ti példát, ti is választott gyermekei vagytok Olaszországnak. Egyesítések karjaitokat az övékkel, s én ígérem ténétek, hogy Olaszország és Victor Emanuel zászlóját lengtet bevonulandunk Róma szent kapuin, a bennük őrt álló idegenek dacára. Igen, én ígérem nektek, hogy be fogunk menni Rómába.“

Ha a királyi csapatokkal s a polgárháború veszélyeivel fenyegetik Garibaldit, ezt szokta felelni: „Ne féljete, nem fognak parancsot adni a tüzelésre, és ha igen, senki sem fogadja meg.“

A senatus aug. 20-i ülésében Lamella senator interpellatájára, ki aggodalmát nyilvánította, hogy Garibaldi Messinába fog menni, Ratazzi azt felelte, hogy a kormány oda csapatokat küldött, s a királyi hajóhad Garibaldi hajórászállását és kikötését megfogja akadályozni. A senatus helyeselte a kormány erélyességét.

A „P. Li.“ turini levelezője írja: A francia czirkáló hajók folytatják őrzásaikat, az egyházi állam parthosszában. Ellenben az olaszországi vizeken egyetlen francia hadihajó sincs, jöllehet a turini kormány óhajátát nyilvánította, hogy szeretné, ha ezen partok védelmére is segélyt nyerne. Másfelől Franciaország el van határozva, a mit egyébiránt Turinban nem igen jó neven vesznek, hogy mi helyt Garibaldi csak egyedül maga is kiszáll a száraz földre, azonnal megrakja katonasággal a nápolyi határszél stratégiai pontjait. Egy királyi rendelet feloszlítja a genuai felszabadító társulatot, mi annyival kelemetlenebb hatást tett, mert maga a kamarák által még meg sem szavazott egyleti törvényjavaslat is, hasonló esetekben, csak a felfüggesztést rendeli legszélőbb rendszabály gyanánt. A pártok közt tántogó mélység oly nagy, hogy sajátos optimizmus kívánatik rá, ha valaki azt hiszi, hogy Garibaldit segélyforrásainak kimerülése, vagy embereinek elpártolása visszatérésre bírja.

OROSZORSZÁG. Varsó, aug. 21. A hadbírószág Jarosinskit bitófára ítélte. A nagyherceg az ítéletet helybehagyta, s az ma reggel 9 órakor végrehajtatott.

A hangulat napról napra nyomottabb. A mozgalom titkos intézői, a merényeknek kívül még kiáltványok és rémitő hírek által is törekednek hatni. Így például már előre terjesztik a hírt a jövő 15-én az itteni németek között tartandó sz. Bertalan éjnek. A már eddigi merényekhez újakat soroznak, s ilyen eszközök által teljesen gátolják a kedélyek lecsillapulását. Tegnap teli volt a város egy új merény végrehajtása hírével, melynek Wielopolszky legidősb fia volt áldozatul kitűzve, s azt is híresztelték már jó ideje, hogy Felinszky érsek sem fog megkíméltetni.

Wielopolski sz. Pétervárról táviratilag azon rendeletet kapta, hogy nyilvános helyeken csak katonai fedezet alatt szabad megjelennie. A nagyhercegtől megnyerte, hogy fedeztetl nem közökökat, hanem lengyel csendőroket használ.

A rendelet megérkezte óta ilyen fedezet alatt kocszik ki. TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, aug. 10. A „Wanderer“-nek írják a török-montenegroi csatátról: A Dervis és Abdi basa altati hadsereg mintegy 50,000 emberre

